Num: 31.

GAZETA WARSZAWSKA.

W SOBOTĘ DNIA 16. KWIETNIA ROKU 1774.

Z Warſzawy dnia 16. Kwietnia.

W przeſzłą Niedzielę, w Kościele Wielebnych Ichmość Panien Wizytek, Imć X. Franciſzek Komornicki Suffragan Łucki Konſekrowany ieſt uroczyście na Biſkupſtwo Cezaropolitańſkie, przez Imci X. Biſkupa Łuckiego w Aſsyſtencyi Ichmościów XX. Biſkupa przeszłego Smoleńſkiego i Suffragana Poznańſkiego.

W przeſzłą Srzodę Ieymć Pani z Lipſkich Czapſka Podkomorzyna Chełmińſka; a dnia dziſieyſzego Imść X. Biſkup Chełmſki przybywſzy, pomnożyli liczbę Państwa tu przytomnego.

Z NIEMIEC.

Z Wiednia d. 16. Marca.

Dnia 6. tego Mieſiąca Ceſarzowa Królowa Ieymć z Ceſarzem Imcią i całą Familią udali ſię na pomnieyſzą redutową salę dla oglądania tam wyſtawionych obrazow. Akademia cała miała ſzczęście, przyimować ich,i złożyć pokorne dzięki Ceſarſtwu Ichmościom, że przez ſwoy łaſkawy wzgląd na dowody pilności ćwiczących ſię w tey ſztuce Osob, raczą pomnażać ochotę ich do dalſzego poſtępku.

Ceſarſtwo Ichmość przypatrowali ſię pilnie każdey ſztuce z oſobna, bawiąc naydłużey nad temi,które im ſię być zdały znakomitſze i oświadczaiąc ſwoie z nich ukontentowanie. Miedzy innemi obrazami są tam wyſtawione na iawny widok Portrety Ceſarzowy Królowy, Ceſarza, Wielkiego Xiążęcia *Toſkańſkiego*, i ſamey Xiężny, Arcy-Xiążęcia *Ferdynanda* i Małżonki iego, i Arcy-Xiążęcia *Maxymiliana*, każdy wyobrażony ieſt w przyrodzonego wzroſtu wielkości, a wſzytkie są dziełem rąk nayprzednieyſzych Malarzow. A że te wſzytkie Portrety ſą malowane nakładem Dworu, tak tu ſłychać, że maią być poſłane do *Petersburga* w podarunku Imperatorowy Ieymci, która iuż dawno życzyła sobie mieć Portrety całey Familii Ceſarſkiey.

Dnia 13. tego Mieſiąca w dzień doroczny narodzenia Ceſarza Imci, który wſtąpił w 34 Rok wieku ſwego, Dwor cały był przytomny na nabożeńſtwie w wielkiey Kaplicy. Arcy-Xiężna Ieymć *Marya Kryſtyna*, która dla powinſzowania Ceſarzowi Imci, przybyła tu dnia 11. z *Presburga* z Xciem Imcią *de Saxe Teschen* Małżonkiem ſwoim; wczoray zrana wyiachała z powrotem do *Presburga*. Regiment Infanteryi pozoſtały po śmierci Feld-Marſzałka *de Wallis* oddany ieſt Hrabi *Michałowi de Wallis* nayſtarſzemu zmarłego Synowi. Feld-Marſzałek Lieutenant Hrabia *Xawery de Harrach*, który ſię ſpodziewał naypewniey Regimentu pomienionego upewniony ieſt, że go nieminie pierwſzy z pozoſtałych od tąd. Nieprzeſtaią tu czynić przygotowania do podroży Arcy-Xiążęcia *Maxymiliana*, w cudze Kraie wybieraiącego ſię, nad ſpodziewanie większą liczbę ludzi weźmie z ſobą Arcy-Xiąże, gdyż iuż 10. karet na ten koniec wygo-

towano. Ceſarz Imć nieodmienia zamyſłu ſwego o wyieździe za granice, i ma go wykonać iak ſłychać w Kwietniu, z powrotem do Kraiu ſwego w Lipcu gdyż chce za ſwym powrotem odbyć troiaki popis Woyſk. W tych dniach wyſzły z Kancellaryi dwa *Diplommata* na Xięſtwo *Imperii* iedno dla Hrabi *d' Aetting Wallerſtein*, drugie dla iednego z wielkich Miniſtrow *Francuſkich*, którego imie nie ieſt nam wiadome do tąd. *Diplommata* zaś dla Marſzałka *de Lascy* i dla Margrabiego *Spinola* nie są ieſzcze z Kancellaryi wydane, pierwſzy z tych iuż ieſt w drodze z powrotem do tey Stolicy i ſpodziewamy ſię go naydaley przy końcu tego mieſiąca. Drugi zaś Dwor ſwoy tu oporządza, i iak ſłychać ma ſię tu żenić. Arcy-Biſkup *Praſki* przybył tu temi czaſy ze ſwey Dyecezyi. Wieść ſię rozchodzić poczęła o zwycięſtwie Woyſk *Roſſyiſkich* odnieſionym nad *Tureckiemi.*

Z TUREK.

Z Konſtantynopola d. 3. Lutego

Sułtan dziſieyſzy *Abdoul-Hamed* od wſtąpienia ſwoiego na Tron, rządzić ſię zaczął ſpoſobem przeciwnym zgoła dawnieyſzemu, którym ſię rządził przeſzły Sułtan Brat iego. Tamten używał ſkrzętnego goſpodarſtwa, tak w zbieraniu, iako i w ſzafowaniu dochodów, a nieporuſzył ſkarbow ſwoich aż dopiero przy rozpoczętey Woynie z *Roſſyą*, mówiąc: *że teraz pokazuie do iakiego celu zmierzał oſzczędnością ſwoią.* Dziſieyſzy zaś Naſtępca iego, który znalazł ieſzcze w ſkarbie, iak ſłychać, 60. millionow Piaſtrow, ma naywiękſze upodobanie w okazowaniu hoyności ſwoiey. Dnia wczorayſzego wyieżdzał wodą do *Kichatbana*, gdzie na ſtraży będącemu Woyſku rozdał wiele pieniędzy; powracaiąc z tamtąd, udał ſię *Tophana*, dla oglądania nowey Ludwiſarni, do lania Armat, i Szkoły Rycerſkiey przez Kawalera *Tott* założonych. Altylerya czyniła przed nim ſwóy popis; z którego Sułtan wielkie upodobanie oświadczył i każdemu po 2. Czerwone-złote nowego ſtęplu dać kazał; a za powrotem ſwym do Saraiu, Kawalerowi *Tott* poſłał w worku zapieczętowanym 500. Czerwonych - Złotych, Tłumaczowi zaś iego 50.

Chwalą też wſpaniałość hoyności iego z tey miary: że gdy *Keledgi Osman* Kapitan Baſza na *Morzu czarnym* umarł

niedawno w *Warnie*, Cesarz zamiast przywłaszczenia sobie dostatkow iego spadaiących na siebie zwyczaiem za prawo przyiętym w Państwie *Ottomańskim*, dał rozkaz aby one na Potomkow zmarłego rozdzielone były.

Aż do wstąpienia na Tron zmarłego Cesarza, od wprowadzanych do Kraiu Towarow żadnego nigdy cła niepłacono w *Turczech*, a tak *Mustafa III.* pierwszy był, który na Tabakę postanowił *Monopolium*. Dzisieyszy zaś Następca iego nietylko zniósł pomienione cło i dozwolił wszytkim wolnego kupowania tabaki, ale nawet kazał wziąść w areszt *Taher-Agę* zawiadowcę wspomnionego *Monopolium*.

Przeszły Cesarz niekochał się zgoła wspaniałych budowaniach, a nawet wydał zakaz, aby zaczętych Domow nad brzegiem kanału od *Morza czarnego* niekończono; i kazał poobalać domy popodnoszone po wyiściu zakazu onego. *Abdoul-Hamed* przeciwnie dnia onegdayszego wydał rozkaz, aby Pałace Cesarzom ku rozrywce służące w *Bechiktach*, przez samą starość znacznie popsowane, co prędzey naprawiano i ozdabiano. Przeszły Cesarz przez nienawiść którą miał ku Imionom nawet Chrześciańskim, na stęplach do wybijania pieniędzy, na mieysce Imienia *Konstantynie* kazał kłaść to Tureckie nazwisko *Istambol*. Dzisieyszy Cesarz przywrocił dawnieyszy na monecie napis. Tamten dla oszczędności poznosił wielu Urzędnikow w *Saraju*: Ten poznoszonych przywrocił na nowo; mianowicie *d'Obdijach de Beltagis* to iest Burgrabiego Pałacowego i *Kislar Agę* to iest Przełożonego nad Rzezańcami, który w wielkich iest łaskach u Cesarza, a ma mieć, iak słychać, przywrocony sobie Urząd *Haremeim*, to iest Dozorcy nayznakomitszych Meczetow; ktory dla znacznych iego dochodow przeszły Cesarz sobie samemu zachował. Konsyliarzow też liczbę, których zastał siedmiu, pomnożył do szesnastu.

Z PORTUGALII.

Z Lizbony d. 22. Lutego.

Okręt nasz woienny *N. S. da Madre de Dios* zwany pod rządem Kapitana *Iozefa Sanches de Britto* wczoray ztąd pod żaglem wyruszył do *Goi* na ktorym popłynął *Don Iozef de Camara* nowy Gubernator tameczny i nowy Arcy-Biskup *Goi.*

Num: 31.

SUPLEMENT

DO GAZETY WARSZAWSKIEY.

W SOBOTĘ DNIA 16. KWIETNIA ROKU 1774.

33

Z Rzymu dnia 12. Marca. Spodziewamy ſię tu w krótkim czaſie nowego Konſyſtorza, na którymby Oyciec Swięty Kardynałom ogłoſił Jubileuſz na Rok 1775. przypadaiący. W *Wezuwiuſzu* znowu wre i ognie z tey góry wypadaiąc potroſze zdaią ſię ogłaſzać bliſko naſtępuiące ogniſte wylewy. Dzwonica Opactwa *Swiętego Jerzego* w *Wenecyi*, w ktorym mieſzkaią *Benedyktini*, upadła z wielkim trzaſkiem, a ſwym upadkiem zgruchotała połowę choru Kościelnego, kilka cel Klaſztornych i Zakryſtyą z całym ktory ſię w niey znaydował znacznie bogatym ſprzętem Kościelnym; Zakonnik ieden zginął w tym przypadku, kilku zaś innych śmiertelnie ranionych liczą: Szkodę przez to ſprawioną ſzacuią na 150,000. Czerwonych Złotych.

Z Genui d. 3. Marca. Sioſtra *Mylorda Pitt*, po przypatrzeniu ſię ciekawſzym w tym Mieście oſobliwościom, wyiachała z tąd do *Liworny*. Liſty z *Madrytu* donoſzą, że Dwor tameczny zatrudnia ſię naywięcey w tych czaſiech około przywiedzenia do iak naylepſzego Stanu morſkich ſił, i że na ten koniec porozſyłał rozkazy ſwoie do wſzyſtkich fabryk, aby tam nowe okręty woienne ſporządzano; gdzie na ten koniec pomnożono iuż znacznie Rzemieślnikow liczbę. To pomnażanie ſił nie inny ma mieć cel, iak ſłychać, tylko rozſzerzenie handlu, na pożytek poddanych onego Króleſtwa, i

ſkarbu Królewſkiego; tudzież ułacnienie wywozenia towarow z tamecznych fabryk do inſzych Kraiow. *Z Cadix* piſzą, że tam przybył Bat z *Hawany* z tą pocieſzną nowiną, iż Flotta *Hiſzpańſka* iuż do tamecznego Portu przybiła z ładunkiem wynoſzącym na 26. i pół millionow Piaſtrow; to ieſt, że w gotowych pieniądzach iuż do ſkarbu Krolewſkiego, iuż dla rozmaitych tey Korony poddanych: 21. pół-ſzóſta zaś milliona w towarach. Dawno iuż o tak bogatey Flocie niebyło ſłychać.

Z Sztokolmu dnia 4. Marca. General *Mörner* ma tylko zleconą ſobie moc do zawarcia Kontraktu przed-ślubnego imieniem Xiążęcia *Sudermanii* z Xiężniczką *Eutyńſką*: Xiąże zaś *de Heſſenſtein* ma z tąd z licznym pocztem wyiachać w Maiu po wſpomnioną Xiężniczkę; którą cała Familia Krolewſka ma przyimować w *Dableroe*: Wesele zaś odprawi ſię w tey Stolicy. Mieſzczanin pewny z *Udewala* miaſta w Powiecie *Bahuſium* dał przykład wſpaniałości i chwalebnego Obywatelſtwa. Był on z razu Szyprem, a potym gdy ſię udał do handlu, znacznie mu ſię ſzczęściło. Ten tedy przyiachał tu z proźbą do Króla Imci, aby raczył potwierdzić zamyſł iego na założenie w *Udewala* domu ſłużącego na wychowanie pewney ubogich dzieci liczby; a na ten koniec poſtanowił dać 600,000 talerow: których iedną połowę wraz miał wypłacić, a drugą na ſwym maiątku do wypłacenia po ſwym zeyściu upewnić. Krol Imć ſkoro ſię dowiedział otym nie tylko proźbie iego na tych miaſt uczynił zadość, lecz chciał go mianować Kawalerem Orderu *de Vasa*; ale ów Mieſzczanin uznaiąc w tym łaſkawość Monarchy ſwego, proſił Króla Imci, aby go tym Orderem niezaſzczycał; gdyby ſnać kto nie mniemał, że go upatrzony oſobiſty pożytek do owego chwalebnego przywiodł uczynku.

Z Paryża dnia 11. Marca. W przeſzłą Niedziele Król Imć odwiedził Hrabie *d' Artois*, ktory był zapadł na febrę, ale przecie ta ſłabość żadnym mu niegrozi niebeſpieczeńſtwem, owſzem iuż uſtaie. Za przybyciem Regimentu *de Berry*, uſpokoił ſię rozruch w *Tours*. Względem broni żołnierſkiey wy-

ſzło tu dwoiakie przęciwne ſobie zdania zawieraiące, Piſmo: w pierwſzym Pan *de Walliere* utrzymuie, że broń dawnieyſza dłużſza i cięzſza, lepſza ieſt w potyczkach i oblężeniach; a w drugim zaś Pan *de Gribauval* twierdzi, że broń krótka i lekka, a tym ſamym do przenoſzenia łacnieyſza, mniey ſprawuie koſztu i niewygody, też ſame iednak czyni ſkutki iakie i tamta. Z tey więc okoliczności Król Imć zlecił czterem Marſzałkom *Francuſkim* II. PP. *de Richelieu*, *de Contades*, *de Soubise* i *de Broglio*, aby tę rzecz roztrząſneli, i oſtatecznie rozſądzili, na ktorym zdaniu przeſtawaćby należało.

Z Paryża dnia 14. Marca. Z wyroku wypadłego z naywyżſzey Rady *Bl..zyiſkiey*, trzey Herſztowie oſtatniego rozruchu ſprawionego w *Tours*, zkazani ſą na obwieſzenie; trzey drudzy na galery; iedna niewiaſta na piątnowanie i wygnanie; pięć zaś innych na pręgierz.

Kawaler ieden *Piemontſki*, który przemieſzkiwał przy Pośle *Sardyńſkim*, niemogąc wypłacić długow około 9000 Liwrow wynoſzących, o które mu częſto naprzykrzano ſię, ukradkiem wyiachał z tey Stolicy, maiąc wolą do ſwey powrocić Oyczyzny. Pożyczalnicy dowiedziawſzy ſię o wyieździe iego, wraz ſię puścili za nim, i znalezli go w *Villejuif*. Wziąwſzy tedy z ſobą ſądowego ſługę dla zaareſztowania dłużnika, weſzli do iego izby. Czym on wprawiony w gniew równaiący ſię ſzaleńſtwu, rzucił ſię na nich, i wielu z nich poraniwſzy, wſzyſtkich z izby wypędził, a ſam ſię zamknął. Będąc ſam ieden w izbie u okna, pchnął ſię ſam razy kilka w oczach przybiegaiącey na ów rozruch warty. Odbito wraz drzwi, i znaleziono go we krwie właſney brodzącego, a kilkakrotnie niebeſpiecznie ranionego.

Z Paryża dnia 18. Marca. Słychać tu, że Imć X. Arcy-Biſkup tuteyſzy, ma wydać Memoryał względem wyroku odeſłanego do Parlamentu tyczącego ſię Domu *Miſſyi Cudzoziemſkich* w tey Stolicy będącego. Prałat ten wſpomnionym Memoryale tego dowodzić zamyśla: że ieżeliby pomieniony wyrok ſkutek ſwoy otrzymał, co do wſzytkiego, tedy przez to tak iego Biſkupia powaga, iako i prawo wzmiankowanego do-

mu znaczny poniosą uszczerbek. Akademia *Francuska* na mieysce Pana *de Condamine* przybrała sobie nowego Towarzysza Xiędza *de l' Isle* sławnego z tłumaczenia *Wirgiliusza.*

Z Londynu d. 15. Marca. Nim się wyiawi, iaki los padnie na obywatelow *Nowey Anglii*, tym czasem tu wyszło pismo, ktore wylicza przysługi przez mieszkańcow tamecznych Osad uczynione Koronie *Angielskiey* w rożnych okolicznościach, mianowicie zaś, że w Roku 1690. iedna Osada *Bostońska* dodała 3000. Woyska, i 40. Okrętow przewozowych przeciw *Kanadeyczykom*, tudzież 6000. Woyska pod Kommendą Generała *Hill* na woyne Krolowy Anny. Ze w Roku 1739. wystawiła 4000. Woyska na obleżenie *Kartagenu* potrzebnego. Ze w Roku 1746. na wyprawę do *Cap-Breton*, które iest wzięte i na którego dobyciu naywiększy los woyny całey polegał, dodała ludu ile było potrzeba. Ze w Roku 1759. gdy Admirał *Saunders* szedł na sławną wyprawę do *Quebeki* dał znać Obywatelom *Bostońskim*, iż mu niedostawało liczby sprawnych Zeglarzow, którzy wraz mu dostarczyli Maytkow swoich, a ci przez całą resztę Woyny służyli na okrętach pomienionego Admirała, tudzież na tęż samą woynę zaciąg wybornego Woyska uczyniwszy, przystawiła ie pod rząd Generała *de Layman* na wyprawę pod *Hawanę.*

Z Szultzbach d. 15. Marca. Xiąże Palatinus *Karol August de Zwey-bruck* przybył tu dnia 12. o 9. godzinie wieczorem z Xiężną Ieymcią Małżonką swoią *Amelią de Saxe* i okazałym pocztem Dworu swoiego, a to dla odwiedzenia za powrotem swym z *Drezna* Xiężny Ieymci *de Zwey-bruck* Wdowy Matki swoiey. Dziś rano pomienieni Xiążęta Ichmość wyiachali z tąd na *Anspach* do *Mancheimu*, z kąd po kilku tygodniach maią wyiachać do *Neüburga* nad *Dunaiem*, gdzie sobie zwyczayne obrali mieszkanie. Z tamtąd maią się wybrać do *Monachium* dla odwiedzenia Xiążęcia Elektora *Bawarskiego* i Xiężny Małżonki iego. Xiężna Ieymć Elektorowa *Saska* Wdowa iadąc do *Monachium* ma tu wstąpić dla odwiedzenia Xiężny Ieymci *de Zwey-bruck* Wdowy.